

BROEDERBAND, naam van een losse federatie van vriendenkringen van Vlaams-nationale repressieslachtoffers, hoofdzakelijk oud-leden van het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV), en van het tijdschrift van deze vereniging.

In de jaren 1950 waren al op diverse plaatsen in Vlaanderen kringen ontstaan van Vlaams-nationalisten. Doel was hun doden waardig te herdenken en Vlaams-nationalisten samen te brengen in een ongedwongen sfeer om ze over het trauma en het isolement van de repressie heen te helpen en weer strijdbaar te maken voor de radicale V.B. Uit de fu-

sie van Onze Familiefeesten uit de Denderstreek met Onze Vriendenkring uit Antwerpen ontstond Broederband, onder het motto "Broederband is mijn naam, amnestie is mijn doel". De officiële stichting vond plaats op 24 oktober 1964 in Erwegem. Arthur de Troyer uit Zottegem werd algemeen voorzitter.

Er werden, naast Aalst-Denderstreek en Antwerpen, Broederband-afdelingen gesticht in Gent, Oudenaarde, Pajottenland-Brussel, Leuven-Limburg en West-Vlaanderen. De bestuursleden belegden bijeenkomsten, ijverden voor amnestie en eerherstel voor repressieslachtoffers, voor radicaal Vlaams-nationalistische doeleinden en voor Groot-Nederland. Ze legden ook contacten met Vlamingen buiten België en organiseerden bedevaarten naar het graf van Cyriel Verschaeve in Solbad-Hall in Oostenrijks Tirol.

De vereniging telde in de jaren 1960-1970 bijna 4000 leden. In de loop der jaren is door ziekte en overlijden het ledenaantal teruggefallen tot minder dan 1500. Pogingen om Broederband uit te breiden tot kinderen en kleinkinderen van Vlaams-nationalisten, om er een breed forum van radicaal Vlaamsgezinden van te maken, zijn maar gedeeltelijk gelukt. In 1976 werd Piet Wyndaele uit Heverlee algemeen voorzitter. In 1991 volgde Jef van Dingenen hem op. Na diens overlijden rees in de uitgedunde gelederen de vraag of voortbestaan nog zin had. Mede onder impuls van Wim van Onckelen, die hoofdredacteur werd van het blad, werd besloten de werking verder te zetten. Van Onckelen bereidde een fusie van Broederband en het Borms Documentatie- en Actiecentrum (BDAC) voor, die voltrokken werd na Van Onckelens overlijden (14 november 1996).

Centraal in de algemene werking van Broederband stond steeds de publicatie van het tijdschrift *Broederband*. Vanaf januari 1965 (jg. 1, nr. 1) tot december 1995 (jg. 31, nr. 12) was het een maandblad, vanaf januari 1996 verscheen het tweemaandelijks. Hoofdredacteurs waren respectievelijk Van Dingenen (1965-1995, met uitzondering van zijn kortstondig ontslag in 1979, in de nasleep van de controverses rondom het Egmontpact), Van Onckelen (1995-1996) en Herman Wagemans (1997-).

Vooral tijdens de periode 1965-1979 vervulde het blad een belangrijke rol in de wederopleving van het Vlaams-nationalisme als politieke factor. Aan de basis van die invloed lag een duidelijk redactioneel concept, namelijk rechtlijnigheid en de continuïteit waarmee zowel de persoonlijke rehabilitatie van de repressie-getroffenen als de ideologische en politieke legitimatie van het Vlaams-nationalisme werden nagestreefd, inbegrepen de collaboratie tijdens de Tweede Wereldoorlog. Illustratief daarbij was de uitgebreide en systematisch opgebouwde reeks bijdragen over de politieke strategie van het VNV en over Staf de Clercq en diens Mili-

taire Organisatie. Vooral Van Dingenen slaagde erin om via *Broederband* te fungeren als een onbetwiste promotor van de verstandhouding en de solidariteit onder de Vlaams-nationalisten. Daarenboven creëerde hij een legitiem-idealistische basis voor het engagement van de nationalisten. Hij hanteerde daarbij een kenschetsende mengvorm van historische analyse en politieke opiniëring.

Vanaf 1979 lukte het Van Dingenen echter steeds minder om *Broederband* verder te laten functioneren als een bindteken onder de nationalisten, die gestaag uit elkaar groeiden in een **Vlaams Blok**-strekking en een **Volksunie**-strekking. Ofschoon hij als hoofdredacteur een genuanceerd en verzoenend standpunt nastreefde, werd het duidelijk dat onder de oppervlakte van de redactionele lijn een ideologische verschuiving aan de gang was. De ledenbeweging achter zijn blad werd immers agetrokken door de electorale opgang van het Vlaams Blok en door de bewuste rechts-maatschappelijke profilering van die partij. Die trend ontwikkelde zich verder onder Van Dingenens opvolgers.

Einde 1997 fuseerde *Broederband* met *Nieuws uit het Bormshuis*, het tweemaandelijks tijdschrift van het BDAC in Antwerpen. Vanaf 1998 droeg het de titel *Bormshuis – Broederband*. Die beslissing werd genomen door de bestuursleden van de regionale *Broederband*-afdelingen, op aandringen van de Antwerpse kern. Alleen het bestuur van Aalst-Denderstreek, dat sinds 1994 een groot deel van de materiële organisatie van het blad voor zijn rekening had genomen, verzette zich tegen de operatie. Als argument gold dat de fusie het versnelde en definitieve einde zou inluiden van de principiële ongebondenheid van blad en beweging. Het BDAC profileerde zich immers sinds enkele jaren als een rechts-radicaal actie- en documentatiecentrum dat, samen met het Vlaams Blok en andere radicale organisaties, een rol vervulde in de agitatie tegen de recente **IJzerbedevaarten** en tegen de progressieve en sociaal-linkse opinies in de V.B. Het Aalsterse bestuur, dat sinds jaren de algemene evolutie van de ledenbeweging en het blad had gewantrouwd, oordeelde dat alleen een principiële ongebondenheid *Broederband* nog een reden van bestaan kon schenken. Het ontbond in september 1997 zijn organisatie, die in 1964 de aanzet had gegeven voor het ontstaan van *Broederband* (als ledenbeweging en als tijdschrift).

LITERATUUR: F. van Campenhout, *Broederband is mijn naam. Van Vriendenkring tot Broederband, 1961-1991*, 1992.

FRANS VAN CAMPENHOUT
EN FRANS-JOS VERDOODT